

DR. J. TH. DE VISSER

✠ 1857 9 FEBRUARI 1927 ✠

INDIEN ONZE HOOGGEACHTE MEDEWERKER Dr. J. Th. de Visser, die 9 Februari j.l. den leeftijd der sterken bereikt heeft, zijn levensboek zou moeten schrijven, stel ik mij voor, dat hij als motto zou kiezen: „Ik predik Christus aan geheel het volk en de roeping van den Christen als den completen mensch.” En daar zou hij alle recht op hebben, hij, die preeken kàn als weinigen, maar die ook *met de daad* dat motto heeft onderstreept. Ja, een compleet mensch is deze Christen, deze nationale figuur. Geen terrein bijna, of God gaf hem de genade, er *vooraan* te mogen staan. Staatsman en Evangeliebelijder; prediker en schrijver van benijdenswaardige qualiteiten; voor het onderwijs en het sociale leven een warm kloppend hart en een sterke hand; voor kennis en kunst een weltoegerust pleitbezorger; voor philanthropie en Evangelisatie een onuitputtelijke liefde; van Vaderland en Koningin een trouw dienaar, — kortom: als mensch geklommen — neen, gestuurd naar groote hoogte, en als Christen klein gebleven.

Zulk een doet de wierook van het 70-jarig feest geen kwaad: „de menschen zien je zoo anders dan je dat zelf doet, en *ik* zie mezelf klein.” Hoe vele beste vrienden *weten*, dat dit oprecht gemeend, en hoevelen hebben *ervaren*, dat dit woord door Dr. de Vissers eenvoud van hart en leven *volkomen* gedekt is. „Nu roemt men b.v. mijn eenvoud, maar dat *is* niet om te roemen, dat is mijn aanleg, anders niets.”

Zou men vragen: is de levenslijn, langs welke Dr. de Visser gevoerd is, het resultaat geweest van zijn streven, of ook maar door hem voorzien, dan zou hij u antwoorden: „Allerminst.” Eerzucht en streven naar het hooge is hem ten eenenmale vreemd geweest. „*Ik* heb mijn weg niet gemaakt”, heb ik hem eens hooren zeggen, en ook naar menschenlijken maatstaf is dat waar. Hoe jong was al in hem gelegd de lust, om den Heer te dienen. Met zijn vrome grootmoeder ter kerke gaan, was hem op 6-jarigen leeftijd al een genot. En dan: dominee worden. Om op den kansel te oreeren? Neen, om den Heiland te dienen en Zijn Evangelie te verkondigen. Daar is in De Vissers ouderlijk huis nooit dispuut over noodig geweest: „Jan wordt dominee”, en dat liet bij niemand twijfel; bij den knaap zelf wel het minst.

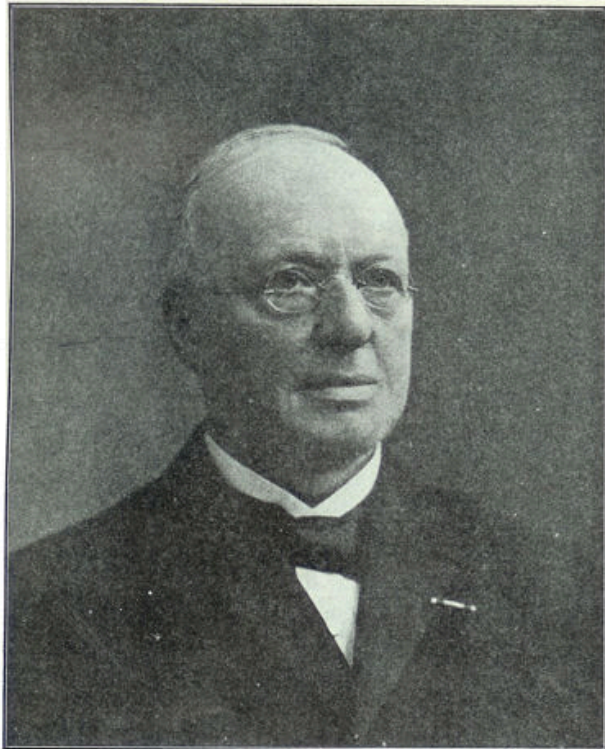
Zoo is het ook gegaan, en toen Dr. de Visser, na zeer voorspoedige studie, *te vroeg* klaar was, studeerde hij nog wat in de rechten, en promoveerde in 1880 tot doctor in de Theologie. In hetzelfde jaar nog betrok hij de pastorie te Leusden. Daar als herder en leeraar rustig werkzaam te zijn en af en toe eens wat stichtelijke lectuur te schrijven, — meer zocht de 23-jarige predikant niet. Menig beroep werd afgewezen, tot Almelo kwam. En daar vond hij twee dingen, die andere dan domineestalenten deden ontwaken: de strijd der textielarbeiders om levensverbetering, en, vooral, de strijd om de Christelijke school. In beide kringen

kon hij zijn levensbeginsel, gegrond in zijn groote liefde voor den *persoon* van den Heiland, tot gelding brengen. Hoe zouden wij er vrede mee hebben, dat b.v. in de openbare school deugden zonder Christus verkondigd werden, waar alle deugd uit Hem alleen is? Daarom: de Bijbel op school. En evenzoo in het sociale leven: Christus volgen, en het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid zoeken.

Ook in Almelo ontving Dr. de Visser tal van be-roepen, maar pas dat van Rotterdam kon hem losmaken van den bodem, waar de wortelen van zijn onuitroeibare liefde voor het Chr. onderwijs te vinden zijn. (Welk een vreugde moet hem het feit zijn geweest, dat *hij* de pacificatiewet kon brengen!) Rotterdam — en het was alweer niet gezocht noch bedoeld — heeft richting en stuwung gegeven aan het volle en veelzijdige leven, dat de toen pas 31-jarige predikant tegemoet ging. Daar heeft hij den grondslag gelegd van de Vereen. voor Chr. Volksonderwijs; daar den Chr. Werkmansbond gesticht; daar voor de Evangelisten-school (te Dordrecht) en voor de leerlingen van het Ned. Zendingengenootschap gearbeid; en daar is de liefde voor zijn Martha-stichting ontvonkt. En het was óók Rotterdam, dat hem (in 1897) naar de Tweede Kamer afvaardigde.

Hoe vreemd het klinken moge: na vier jaren nam Dr. de Visser het beroep naar Amsterdam aan, om... minder werk te krijgen! 't Was in de Maasstad 32 uur per week catechiseeren voor 1500 jongens en meisjes! Tot 1909 heeft Dr. de Visser zijn boven alles geliefd werk als predikant (wat doet u liever: preeken of schrijven, waarop onmiddellijk het antwoord: preeken) kunnen behouden; toen moest de Kerk voor den Staat wijken, omdat de Synode het alzo besliste! Parallel aan deze politieke lijn — al heeft de politiek in den gewonen zin des woords nooit de *eerste* liefde in het hart van den 70-jarige gehad — liep de lijn der partijleiding, van de Prot. Chr. Partij eerst, van de Chr. Hist. Kiezersbond later, van de Chr. Hist. Unie van 1910—1918. Zoo was de weg naar den Ministers-zetel gebaad; maar ook deze zevenjarige periode (tot 1925) heeft Dr. de Visser niet gezocht. „Het is zoo rustig”, hoor ik hem zeggen, „zich te *laten* leiden, van dag tot dag uit Gods hand te leven, *Hem* alleen te volgen”.

En zeker, dan wordt *zulk* volgen een voorgaan van velen. Dan wordt zulk een geleide leider. En wij mogen God danken, dat Hij Zelf Zijn menschen kiest en óns gelegenheid geeft te ervaren, hoe *hun* talenten en krachten de komst van *Zijn* Koninkrijk bevorderen. Dat heeft Dr. de Visser gedaan tot op dezen dag, en het ziet er niet naar uit met dezen jeugdigen oude, dat hij spoedig de riemen binnen boord zal leggen. Welk een frissche gestalte nog en hoeveel werklust nog! Bezig aan het derde deel van een standaardwerk over Kerk en Staat; menigmaal nog des Zondags preekende; voortdurend arbeidende voor de hem zoo na aan het hart liggende Martha-Stichting (waar men den dag vóór het feest God nog met hem gedankt heeft) en het niet minder zijn liefde hebbende Valkenheide („mijn 150

Dr. de Visser

boefjes"); als Kamerlid en Voorzitter van de Chr. Hist. Kamerclub, als Voorzitter van den Centraal-Bond van Chr. Phil. Inrichtingen (een Bond met 130 Stichtingen en Evangelisaties), als Hoofdredacteur van „De Nederlander” nog in volle actie. Welk een rijk leven, ook nu nog, het tijdstip, waarop zoo velen de rust begeeren!

Aan bijzondere zegeningen heeft het dezen vriendelijken, jovialen Staatsman — of zouden we hem niet liever prediker noemen? — niet ontbroken. God gaf hem den grooten zegen, dat zijn Christendom niet door zijn politiek omneveld werd. Als hij Minister wordt en zooveel moet loslaten, dan houdt hij twee dingen aan: de Martha-Stichting en Valkenheide. „Daar had ik behoefte aan voor mijn geestelijk leven: om temidden der vele Ministers-beslommeringen met de broeders samen te zijn, te bidden en te spreken over des Heilands liefde voor de zwakken.”

En dan is er de zegen van een echtgenoot, die zijns levens steun geweest is al den dag. Haar grooten eenvoud en hoogen zielenadel roemend, wijst Dr. de Visser zijn vrienden op zijn arbeid, en hij dankt God, dat zulk een gade hem tot op dezen dag geschonken bleef. Tot 's avonds kwart over negen mag de arbeid hem trekken en vasthouden, daarna „is mijn plaats in de huiskamer.” Van die huiselijke uren gingen er vroeger vele af door spreekbeurten. En nóg is Dr. de Visser de gaarn gehoorde redenaar. Maar — dezen winter heeft hij zich wat in acht genomen, wat zeggen wil dat . . . 62 verzoeken niet zijn ingewilligd!

☒ Als dit nummer van „Timotheüs” verschijnt, heeft ons volk — want figuren als deze eert ook de andersdenkende gaarne mee — Dr. de Visser den tol der hulde al betaald. Als de wierook is opgetrokken, blijft over: de eenvoudige, krachtige en rustige figuur van den man, wien zulk een zeldzaam rijk en nuttig leven beschoren is. Het is hem gegeven, in daad om te zetten, wat hij mij eens als des Christens roeping vertolkte: „In het menschenleven zijn drie elementen door God geschapen: het verlangen naar het ware, naar het schoone en naar het goede. Het eerste bevredigt de wetenschap, het tweede de kunst, het derde de godsdienst. Samen vormen deze drie den complete mens.”

Deze drie — en hoeveel meer terreinen nog heeft Dr. de Visser betreden! En overal: met een hart vol liefde, met een helder hoofd, met een tot werken gestrekte hand. Hij mag spreken van een geslaagd leven. Niet omdat het hem veel succes, veel eer gebracht heeft. Hij zou de eerste zijn, die af te wijzen. („Alles wat ik bereikt heb of ben, is door genade, door Christus.”) Maar omdat hij in de volheid van zijn leven iets heeft mogen doen voor de komst der hoogste volheid: wanneer God zal zijn „alles en in allen.”

Er is voor Timotheüs op den 9^{en} Februari iets geweest van die mede-blijdschap, welke lofzangen doet doorgeven aan den Vader van alle goede gaven. Onze dank is aan Hem allereerst, en daarom verwachten wij ook van Hem de vervulling der bede, dat Hij, aan Wiens Kruis alleen ook onze 70-jarige wil neerknielen. Zijn dienaar levenskracht en arbeidslust geve, om nog velen ten eeuwigen zegen te zijn. Aan den ingang van elk leven staat de Goddelijke oproep: Wees een zegen! Wij kunnen ons zoo van ganscher harte vinden in de stille zielevreugd van dezen trouwen Evangelie-prediker in woord en daad, dat hij, 70 jaar oud geworden zijnde, zeggen mag: „Ik ben, door Gods genade, een zegen geweest voor heel mijn volk”. Dat schijnt mij het kostbaarste verjaarsgeschenk, door Gods engelen hem gereikt.

V. D. M.

☒ ☒ ☒ ☒

VRAGENBUS VOOR ALGEMEENE ONDERWERPEN

J. de G. te H. vraagt: hoe komt men aan de uitdrukking, wanneer iemand de vijftig voorbij is, „hij heeft Abraham gezien.”

In Johannes 8 zegt de Heere Jezus tot de Joden: Abraham, uw vader, heeft met verheuging verlangd, opdat hij mijnen dag zien zoude, en hij heeft hem gezien en is verblijd geweest.

Daarop zeiden de Joden: „Gij hebt nog geen vijftig jaren en hebt Gij Abraham gezien?”

Dat wilde dus zeggen, dat iemand, die nog geen vijftig jaar oud was, Abraham niet kon gezien hebben.

Spottenderwijze zou men daaruit kunnen afleiden, dat wie wel vijftig jaar was, wel Abraham kon gezien hebben.

Zoo is de uitdrukking ontstaan.

H. J. E.

☒ ☒ ☒ ☒